

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂȘCĂ-CULTURALĂ
ORGAN OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE A ARADULUI

APARE DUMINECA

DIRECTOR:
Icon. Slav. Dr. GH. CIUHANU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
STR. EMINESCU 18

Iarăși despre modificarea Legii de organizare bisericească

— Precipitare și subterfugii —

D'abia că publicarăm articolele „unui preot eparhial”, prețuit colaborator al acestui organ, și iată-ne constrânși să urmăim cu o serie de alte considerații, cu privire la aceeași problemă.

Era, ce e drept, și în intenția noastră s'o facem. Dar, ceva mai târziu, ca să nu ni se facă acuzație de impetuozitate. Iată, însă, că trebuie să ieșim pe teren mai încurând de ce am fi crezut, și anume din considerații la anumite precipitări, de o parte, iar de alta: o provocație netă.

Noi așa știm că, mai ales pe un teren de legiferare mixtă, cum e cazul legii de Stat privitoare la organizarea unitară bisericească, în care e interesată fundamental și Biserica însăși, înțelepciunea de Stat și considerația datorită Bisericii, ca așezământ duhovnicesc al Neamului, trebuie să dicteze tuturor factorilor: să evite orice precipitări, cari ar putea să jignească sau prejudicieze interesele speciale ale celui alt factor interesat la legiferarea respectivă.

În cazul dat — o știe toată lumea — chestiunea s'a dat în studiu unei comisiuni, autorizată în chip canonic și legal, să se ocupe de problema aceasta și să înfățișeze, la vremea sa, factorilor în drept — Sfântului Sinod și Guvernului țării — proiectul respectiv. Numai după exhaustarea acestei formalități, care este și o condiție de legalitate a procedurii, putea să fie vorba de a se trece, legal și constituțional și fără de jigniri în nici o parte, la prezentarea unui proiect de lege în cauză, care să fie trimis Corpurilor legiuitoare ale țării.

Dar, ce s'a întâmplat în realitate?

Așa aflăm din sursă autorizată, că s'au găsit pripiși, cari — iubitori de subterfugii și

lipsiți de scrupul în privința usanțelor de viață constituțională — să pună la cale un proiect de lege cu privire la lărgirea sferei de atribuții ale Ministeriului Cultelor, ceea ce ar însemna, în sine și 'n consecințele sale, anularea Legii de organizare bisericească actuală.

Cu alte cuvinte: ar fi însemnat, *pentru noi*: o răsturnare generală a vieții bisericești din Ardeal, unde ne-am împrietenit cu formele de viață constituțională, și am fi fost aruncați în brațele unor tulburări, de pe urma cărora să poată profita toate curentele anarhice sub raport politic, ca și aceia, cari totdeauna știu să pescuiască în cazurile de tulbureală provocată în viața noastră sufletească. — Iar pentru *dincolo*: s'ar fi încasat, în prețul acestei grozave răsturnări a vieții sufletești ardeleni, un triumf ușor, dar clandestin, pentru a desființa urgisita de organizație „necanonică” de azi, o „lege care era perfectă sub unguri, dar care nu mai poate (?) să îndeplinească cu eficacitate rolul în Statul național”. Așa se pronunța, la Congresul preoțesc dela Iași însuși Domnul Ministru al Cultelor!

Și dacă tentativa amintită n'ar fi fost zădărnicită la vreme de cei cu deplină conștiință a răspunderilor pentru soarta Bisericii, ne-am fi trezit, ca mâine-poimâne, cu o lege de acest fel: Așa, cum o cerea (28. Oct.) congresul preoțesc din eparhia Buzăului, ca o revenire la legea Clerului de mir din 1893, sau așa cum cerea celalalt congres, dela Iași (18—19 Nov.), să se reglementeze raporturile dintre Biserică și Stat, prin supunerea Bisericii, fără condiție și fără limită, la dispoziția Ministeriului Cultelor.

Cam în aceeași vreme, când se plănula

acest triumf ușor — cu prejudicierea Comisiunii incredințate canonic și legal cu studierea chestiunii de modificarea legii în chestiune, ne trezim cu avertismentul: „Luați aminte!”, dat de revista „Viitorul”, a merituosului profesor d. D. G. Boroianu dela București.

„Viitorul” semnaleză, că „Ardealul a început ofensiva contra modificării legii” — ceea ce, chiar adevărat de ar fi, nu îndreptățește, ca Biserica să fie împinsă de spate, să facă, prin proiectata legiferare, un pas retrograd pe firul evoluției, până la Legea dela 1893!

Ardealul, — Domnule Profesor și cinstiți frați, pe câți îi am între colaboratorii, așa de plini de netăgăduită râvnă sfântă de altfel, ai „Viitorului”, — Ardealul, vă asigur, *nu se leagă de legea de sub stăpânirea ungurească, ci de legea progresului și a unei ordine bisericești mai bune, pe care, astăzi, o compromit neisuscinițe omenesți și interese și pasiuni vinovate*, pentru cari se aruncă în ea cu noroiul „unguritășii”, lege care, și în condițiile multiplelor insuficiențe de astăzi — *ale ei și ale celor ce operează cu ea ori împotriva ei* — este de o mie de ori mai bună, decât sistemul absolutismului ierarhic, spre care suntem împinși, cu o și mai mică puțință de apărare dacă ar răzbi curentul „congresist”, de a suprima principiul constituțional din Biserică și de a pune Episcopat și Biserică, învățământ teologic și viața administrativă și economică-bisericească, sub pașa și controlul, de toată clipa, ale Ministeriului...

Domnul Boroianu crede, în același avertisment al D-Sale, că un congres preoțesc ardelean — pe care D-Sa îl propune, pentru a se pronunța în cauza modificării Legii bisericești — ar duce la același rezultat, ca la cele două congrese preoțesii, pomenite mai sus. Cu o condiție, însă, crede D-Sa: ca în respectivul congres preoțesc ardelean presidenția să se dea „unui preot ales de Congres. Fără nici un amestec oficial” (?)

Rog pe D-l Boroianu să creadă, că celce scrie aceste șire și, întâmplător, este și președintele Asociației Clerului ardelean de peste cincisprezece ani, nu a solicitat nici odată acest loc de onoare. Din contră, a voit și n'a reușit decâteva ori să evadeze!

Dar, problema, pusă obiectiv — cum se cuvine mai ales în treburile bisericești, este cu totul alta. Și anume: Preoțimea ardeleană a trăit și trăiește, în Biserica sa constituționalizată, într'o mai mare libertate morală și de acțiune și are mai largi și mai efective posibilități de apărare în fața Chiriarhismului de timbru absolutist, — pe care tocmai vor „congresiștii”

dela lași să-l sâlte 'n slavă prin suprimarea formelor constituționale noi, pentruca, imediat, să se refugieze — de răul lui — sub ocrotirea... Ministrului Cultelor! În adevăr noi nu suntem nici în stare să înțelegem așa ceva, cu mintea noastră!

Dar, acest *experiment* de viață constituțională, trăită de Clerul ardelean de aproape opt decenii împlinite, suntem siguri, va conta, ori când și la orice congres al său din viitor — cum a contat și până aci, în repește rânduri, când s'a pronunțat în cauză — și ca un *angajament de prestigiu*, cu care noi n'am fost obișnuși să ne jucăm, schimbând păreri dela o zi la alta.

Gândurile noastre, ale „ardelenilor”, deci, sunt curate. Drumurile ne sunt drepte și sunt îndreptate spre progresul Bisericii și spre libertatea Clerului. Metodele noastre n'au macula subterfugiului. La capătul stăruințelor noastre nu poate să steie decât păstrarea organizației actuale (bine înțeles: nu fără oare cari schimbări în bine) și îmbunătățirea succesivă a vieții bisericești.

Din multe — alte — motive, din cari vom mai spicui!

„..... și Școala”

Evident, titlul acestui articol este un fragment din titlul și din programa acestui organ eparhial.

Firește, și Școala intră în sfera de preocupare a Bisericii. Doar Biserica însăși este o școală; și Școala, la rândul ei, privită ca instituție, trebuie să albe în sine ceva din sfințenia Bisericii.

Însăși Școala își are originile în lucrările slugitorilor religiei, cari, dintru începuturi, au fost cultivătorii și ai altor științe decât cele religioase. Acesta e procesul genetic al Școalei și în Creștinism. Și numai mai târziu, când societatea laică s'a organizat în state proprii și după rețete „iberale” din Apus, le-a venit acestora gustul unei supremații culturale, monopolizând Școala și Cultura și ducându-le uneori pe jăgase trelițioase, provocând conflicte culturale între Stat și Biserică.

Noi Românii, în aceasta privință, ni-am avut viața noastră specifică. Cel din „diasporă” ni-am trăit viața culturală la adăpostul Bisericii, în mod exclusiv, formându-ne o tradiție frumoasă din acest fel de viață. Școala bisericească dela Brașov, încă dela sfârșitul veacului XV., cu cea dela Belgrad de mai apoi, au fost școale cu mare reputație. Școalele noastre populare, ortodoxe și românești, dela începutul veacului trecut puse de istoricul Petru Maior în comparație cu școa-

lele de confesiunea sa, sunt arătate ca superioare¹⁾ Apoi, sub regimul unguresc de persecuție politică și culturală, n'a fost jertfă pe care să n'o aducem -- ca jertfă materială și ca umiliri suferite -- pentru a ne susținea școalele, în așteptarea vremurilor mai bune. Ni-am desbrăcat ăltarele și le-am lăsat în sărăcie, ca să putem da pâine -- ce o refuzau guvernele ungurești -- dascălilor noștri, și pentru a ne înzestra școalele cu cele necesare. Impozitele noastre de „cult“, -- cum se numeau -- înțelegându-se prin ele numai cheltuielile în bani -- treceau, de multe ori, departe peste dublul dărilor publice către Stat.

Plăteam și „chesarul“ străin; și comunelor politice administrate de străini în mare parte. Dar plăteam și sufletul nostru, căci la baza acestor contribuții, despre care am scris și alta dată,²⁾ nu era numai o datorie militantă de moment, ci și o adâncă conștiință despre inseparabilitatea dogmei de postulatul culturii naționale. Dogma ortodoxă necesită și un vestmânt cultural-național, în graiu și în cultură, după cum și Cultura noastră românească trebuie să rămână deapaururi, profund îmbibată de esența credinței noastre și ca să lăsa să asigure și Bisericii -- fără ca Statul național să revendice pentru sine un imperiu cultural exclusivist -- toate posibilitățile de colaborare și slujire culturală națională.

Cu asemenea gânduri -- și fără de renunțări principiare -- ni am făcut, noi Românii ardeleni, cu Școalele noastre „confesionale“ de tot felul, intrarea în imperiul românesc. Și nu numai fără de renunțări, ci și cu gândul hotărât, de a ne da, ca Bisericii, toată posibilă contribuție: de experiență și sacrificiu chiar, alături și împreună cu factorii, care deși astăzi îndrumarea vieții culturale a neamului nostru

* * *

În acord cu experiențe și gânduri de colaborare frățească deschidem rubrica prezentă a acestui organ, începând cu problema catehizației, după care vor urma alte probleme.

Cu numărul trecut, am început să publicăm o temeinică lucrare a septuagenarului nostru preot Păr. Nicolae Crișmaru, acum în retragere, un îndemnatel catihet practic și autor de manuale de religie. Lucrarea i-a fost apreciată, elogios, de Preoșimea din protopopiatul Timișorii, întrunită în conferință catihetică anuală.

Conferențele acestea, -- care la noi în eparhie se țin sistematic de peste trei decenii în fiecare din cele 15 protopopiate și au la bază dispoziții chiriarhale care pot fi urmărite aici până la sfârșitul veacului XVIII, -- au promovat esențial împrietenirea din

¹⁾ „Iară cu școalele de prin sate până acum întrec neuniții pre cei uniți în Ardeal“. La T. Cișariu: *Acte și Fragmente*. Blaj 1854 pag. 158.

²⁾ Școala noastră populară și Darea culturală. Arad 1918.

vreme a Clerului nostru ca ideea obligatiei sale pastorale-catihetice, precum și cu metodele practice ale catehizației.

Dar aceste conferințe, asupra cărora vom reveni, cum spuneam, nu sunt singurele noastre forme de conlucrare în raport cu Școala. Și nici nu exhaustează ele programa gazetei noastre în raport cu Școala, ca instituție trecută acum sub îndrumarea Statului.

De aceea, despre alte raporturi dintre Biserică și Școală, cași despre alte chestii școlare-culturale, de cari și Biserica este datoare să poarte grije și interes, se va trata în coloanele noastre, altă dată.

Poate ca directive ori și în formă de corective; dar la orice caz din cea mai curată dragoste de cauza, pe care n'o putem descoperi din tradiția noastră și din grija noastră de viitor cât mai bun.

Metodul Religiei în școala noastră primară

Pr. Nicolae Crișmaru
(Sfârșit)

A doua rea urmare a amănunțirii istorioarelor religioase este că, de multeori, alimentează o atmosferă nepotrivită cu seriozitatea subiectului ce tratează, care cere o atmosferă stăpânită numai de pietate și evlavie.

Dar amănunțirea fără măsură răpește timpul cel măsurat al catihetului, care, în împrejurările date, nu-i poate ajunge la eschiziarea materiei prescise de programă.

Ca dovadă ne servește exemplul proorocului Ilie, dela cl. III, unde tratarea sau predarea singură se face pe 6 pagini, pecând două puteau fi de ajuns, cu considerare la necesitatea de economisire a timpului.

Din acestea, -- evident -- catihetii -- preoții, nu pot consimți cu amănunțirea nelimitată a istorioarelor Biblice, care nu e alta, decât o povestire plăzmuță de talentul autorilor, o extremitate transpusă de a școala veche la școala nouă, în formă lărgită.

Am voit să dovedesc până aici, că stăm în fața a două curente extreme. *Primul* la istorisire, e *sgârșit în amănunte*, care duce la abandonarea elementului educativ din textul biblic.

Al doilea e abuziv de darnic, amănunțind povestirea până la erezii și falsificarea adevărului istoric.

Deci, care e mai bun?

Răspund, că nici unul. De aceea între ele se impune luarea căii de mijloc, care ne ferește de aceste extremități. Iar aceea e: *respectarea principului școlii treptelor formale*, care cere respectarea strictă a textului biblic, în povestire.

Și acum Vă rog, Cucernicilor mei Frați, întrebați-mă, ce scop am urmărit, ca să vă rețin cu aceste expuneri?

Singurul scop ce l-am urmărit este înlăturarea greșelilor, în scopul ameliorării învățământului, ori mai bine zis al educației religioase-morale a copiilor noștri.

Că greșelile acestea există, am dovedit cu exemple de mai sus. Iar dacă totuși cineva nutrește ne-

dumerire, nu are decât să controleze, comparând manualele, la cari am făcut provocare, cu textul biblic, eventual și cu alte manuale aprobate.

Și că de ce locmai eu am descoperit aceste greșeli, pe nime să nu-l surprindă, când eu am ajuns în situația de a face cunoștință nu numai cu greșelile manualelor, ci și cu procedee, cari nu servesc scopul educașunii religioase-morale

Pentru că trebuie stabilit faptul, că: precum la cursul secundar așa și la cursul primar, învățământul religios numai satisfăcător nu se poate numi.

Relativ la cursul secundar, în Revista Teologică Nr. 7-10, din a. c. scrie Părintele Dr. Ion Lupaș, în nex cu doleanțele profesorilor de religie, că niște fețe bisericești au mutilat programa analitică, așa, că la cl. IV. au eliminat pe mucenicii Românilor, ca Ilie Ioresi, Sava Brancovici și vechiul boer și domn creștin, Constantin Brâncoveanu, înlocuindu-i cu mucenicii Goșlor din secolul IV. Apoi continuă Păr. Lupaș: „*Ar fi cazul deci, să se aplice sancțiuni severe acelor fețe bisericești, cari și-au permis această mutilare necuviincioasă pentru cl. IV.* (pag. 247).

Ori, ce să zicem noi, catihești de curs primar, cari avem programa analitică, dar nu se respectează înlocmai, nici ea, nici dispozițiunile Regulamentului de aprobare? Dovadă sunt tot manualele aulorilor amintiți mai sus din cari dela cl. II-IV, s'au eliminat 12 lecțiuni, prescrise de programă și sunt pline de greșeli metodice, ca cele înșirate mai sus.

Iată procedura care, judecală, după întreg felul ei de manifestare, denotă că, la noi, învățământul religioșii urmărește altă țintă, decât promovarea educașunii religioase-morale a tineretului nostru

De aceea, combaterea ei fără ezitare se impune.

Și de aici urmează, că ceace am săvârșit eu acum, va fi de datoria Conterinșilor preoșșii. Ele vor avea să ceară Sf. Sinod, pe calea ierarhică, respectarea programei analitice și a Regulamentului de aprobare a manualelor.

Și acum, să-mi descopăr și părerile ce le am despre aplicarea metodului în școala noastră primară.

II.

Aplicarea metodului pe teren nu poate fi de mai puțină importanșă, cu metoda dela scrierea manualelor.

Practicarea metodului Religioșii în școala noastră primară impune două exigenșe din partea preotului catihet și anume: *curaj neînfrânt și tărie constantă a voinșei*. Iar acestea se câștigă pe două căi: pr. ntr'o *punctualitate statornică* la împlinirea datoriei și prin *pregătire necurmată* asupra materialului de predare.

Ce înșamnă aceste calități, adecă: a fi catihetul *curajos* și cu *voinșă tare*, vom înșelege, dacă vă prezint pilda fericitului de pie memorie, a profesorului Dr. Petru Pipoș. Dânsul era pregătit pentru Matematici, nu pentru Pedagogie. Și totuși, acceptând predarea acestui studiu, la institutul pedagogic-teologic, din Arad, printr'o diligenșă de fier, a dus-o departe, ajungând să fie recunoscut ca un pedagog și autor de manuale pedagogice de renume.

Dându-și dânsul seama de calități, cari l-au avântat la acea înălșime, mie îmi spunea odată, că cureșul și tăria voinșei l-au ajutat, la ajungerea rezultatului obșșinut.

Asifel îndrăznesc să susșin, că și preotul-catihet, cu puțină rutină dela început, se poate socoti într'o

stare aproape analoagă cu alui Dr. Pipoș. Dar calități aceleia și le poate însuși și preotul, *pe calea punctualității la ținerea prelegerilor și a pregătirii neconșentite, pentru predarea lecșiunilor*. Așa, apoi, și catihetului îi va crește *curajul și tăria credinșei*, cari i vor câștiga satisfacția de a ajunge, cu timpul, să se numiască un catihet desăvârșit.

Dar pe lângă aceste calități, preotul are să țină cont de principiile metodice, al căror șablon pentru totdeauna să-l aibă bine fixat în memorie, care să i fie sfătuitor și călăuz nedespărșit, la predarea lecșiunilor.

Deci, care va fi procesul metodului în școală?

Pe scurt este acesta: După rugăciunea de începerea prelegerii, pururea va urma:

1. *Reproducerea lecșiunei*, din ora trecută.

2. *Urmează pregătirea* pentru lecșiunea nouă.

3. *Anunșarea țintei* pentru lecșiunea nouă.

4. *Predarea lecșiunii, într'o bucată*. O lecșiune dogmatică, fiind de natură abstractă, se tratează în părșii, în două sau trei bucăți, când e mai lungă, reproducând și elevii, fiecare bucată, dar terminând cu toate în aceeași oră.

5. La finea istorisirii urmează *reproducerea* prin elevi, ajutați de întrebările catihetului.

6. Se face *aprofundarea* sau *aprecierea* părșilor mai importante.

7. Dacă lecșiunea se tratează pe 5 trepte, se face *asociașia*, cu analogia mai multor cazuri, precum și dacă se relieșiază o sentinșă sau învățătură a Domnului Hristos, se face:

8. *Generalizarea*, care se scrie pe tabla mare, în fașa elevilor și și-o descriu în caetele lor.

9. Urmează *încheerea*, făcând aplicări la viașa practică.

La lecșiunile cu trei trepte, *asociașia* și *generalizarea*, se abandonează.

10. În fine se dă *celire* din manualul elevilor. Și cu aceasta procedura metodică s'a încheiat.

* * *

Iată, acest tablou metodic, tot catihetul să și-l aibă întipărit în memorie, în primul loc, — iar în al doilea urmând pregătirea fiecărei lecșiuni: acestea *întăresc curajul și potenșează voia de lucru* a catihetului.

Din acestea apoi se făurește *personalitatea* catihetului, din care *radiază activitatea*, care exercită cea mai binetăcătoare influinșă asupra elevilor.

Toși Frașii în Hristos, urmând acestor indicașuni, pot fi asigurași, că vor deveni catihești de valoare.

După toate acestea închei cu cuvintele Mântuitorului: „*Ceice au urechi de auzit să audă!*”

Duh și Slovă

— Meditașie —

de Pr. Gh. Perva

„Vai vouă, că dați zecială din izmă și din orice legume; și lăsați la o parte dreptatea și iubirea”. (Domnul Hristos către Farisei).

Adevăr! Bine! Dreptate! Îndeplinirea conșștiinșioasă a datoriei! Iubire!...

Vai și nouă, că de multe ori numim, cu numirile

acele sfinte, faptele de rând, indiferente, acelea cari nu merită să fie numite așa. Câte nu săvârșim sub flamura lor!

De multe ori suntem drept și buni, fiindcă nu putem în clipa aceea să fim altele; deși ne mistuim de dorul de a fi. De multe ori, fiindcă dușmanul ne-a căzut în mână, îl strivim cu litera legii, deși, dacă ar fi vorba în acelaș caz de interesele noastre, de prietenul nostru, l-am face scăpat în virtutea spiritului legii. Acoperim adesea cu nume ca acestea, stările noastre de lăncezeală, de frică, de descurajare, de neștiință, de neputință, clipele de indispoziție. Fiindcă sunt bolnav de pildă și fără viață în mine, aș vrea să fie convinsă întreaga lume, că tristețea e starea firească a vieții. Că „fața nespălată” și „capul neuns” e singurul fel de a fi; deși prin Evanghelia Duminicii lăsatului de brânză în lumea creștină-ortodoxă Mântuitorul spune că o poruncă a vieții creștine e și aceea: să fii plin de voie bună. Deși parabola cu oaia pierdută și readusă la stână în chiot de bucurie, te îndeamnă, par'că, să crezi, că e învoit lucru să revii la mântuire, la stână, nu numai pe cărări întortochiate și cari îți sângerează picioarele, ci și pe poteci netede și pline de soare.

Fețe smolite! Sunt și fapte „smolite”. Cine știe, câte din faptele omenirii, numite fapte bune și nobile, n'au fost smolite! Pentru „smoala” aceasta, care unge, mănjește și îmbăcsește aproape totul, pentru aceasta îi trebuie Creștinismului mii de ani, până ce să fie stăpân deplin în lume. Câte fapte le decretează opinia publică, istoria, de bune; și, totuși, înaintea lui Dumnezeu sunt „smolite”. Cel care le săvârșește, deasemenea știe că sunt smolite.

Iată! postim; facem milă. Dar în câte forme se pot face acestea. Actul de milostenie, îl poți săvârși fără ca să aibă cineva folos de el. Nici cel care dă, nici cel care ia. De aceea, când faci binele, fă-l în așa chip, ca în primul rând *tu să te bucuri de el*. Să fil tu — mai ales, *tu* — care spui adevărul; care sfătuiești la bine; care ajuți; care dai; tu să fii fericit și bucuros că le faci toate acestea! O pomană dată numai cu o mână, în timp ce cealaltă se încoară și se preface în pumn, un „dragul meu”, spus cu dinții scrâșnind, nu face bine nimănui. Și mai puțin fie!

De toate aceste căderi și pogorări morale ne aduce aminte sf. Biserică prin vremea postului. Trebuie profitat.

Nu trebuie uitată nici rugăciunea.

Știm, că merităm, Doamne, toate dojenile Tale! Toate „vai”-urile scrise în Cartea cea sfântă a Ta! Știm, câte m'njim înaintea semenilor noștri prin faptele noastre! Dar fiindcă Tu rămâi vesnicul Neînșelat, veșnicul Văzător într'ascuns, în cămările în cari oamenii nu pot vedea și n'au ce vedea, ai îndurare de noi, așa cum ne înduram și iertăm copiilor noștri atâtea din îndrăsneliile lor!

Frăția religioasă „Oastea Domnului”

Sfântul Sinod, în ședința sa dela 26 Noemvrie 1936, a aprobat Statutele frăției religioase „Oastea Domnului”, dând fință legii acelor tovarășii răsleși te pe cuprinsul Țării, care se diriguiau în trecut mai mult la voia întâmplării, după un voluntariat, pe care prea mulți îi discutau și-l mai discută.

Prin Statutele publicate și Regulamentul promis din partea organizației centrale din Sibiu, frăția religioasă „Oastea Domnului” intră într'o nouă fază a activității sale: sub directa povățuire a Bisericii ortodoxe.

În cele 51 articole ale Statutelor se stabilește:

a) Caracterul și durata frăției religioase „Oastea Domnului”.

b) Scopul și mijloacele existenței și susținerii acestei organizații.

c) Membri și datorințele lor față de Biserică,

d) Organizarea societății în: cerc, despărțământ, secție și centru.

e) Adunările asociațiunii și conducerea ei, prin: președinte, vicepreședinte, secretar, doi ajutoari de secretar, casier, trei cenzori și sfatul compus din patru membri la cerc, șase la despărțământ și doisprezece la secție.

În parohiile Eparhiei noastre, în care viața „Oastei Domnului” de mai multă vreme, Statutele prezente pun pe preot în fruntea societății, în calitate de președinte al cercului respectiv, tot așa pe părinții protopopi de președinți ai despărțământului, iar pe P. S. Chiriarhi de președinți ai secției, respectiv prin delegarea unui părinte din partea P. S. Episcop.

„Oastea Domnului” a primit prin Statute autoritate legală, dar în acelaș timp este supusă — și nici că se putea altfel — autorității noastre bisericești.

Statutele acestea mai au marele dar, de-a fixa autoritatea morală și legală a acestei frății religioase. Dacă în trecut s'au întâmplat incidente din cauza neștiinței autorităților noastre civile, militare și polițiale, cari uneori au fost regretabile, prin intrarea în activitate statutară „Oastea” devine o persoană juridică, deci ea va sta și sub scutul autorității noastre de stat.

Sfântul Sinod, prin aprobarea Statutelor, a salvat și prestigiul Bisericii noastre, care părea a fi umbrat în trecut prin amestecul civil în actele de cult și pietate ale cucernicilor noștri „Ostași”. Toți membri „Oastei” privesc cu încredere în viitorul frăției lor religioase, știindu-se de azi înainte sub scutul legalității și îndeosebi sub aripa ocrotitoare a Bisericii și a Păstorilor săi Preasfințiți.

Așteptăm apariția Regulamentului, pentru a ne putea forma organizarea deplină.

Slăvit să fie Domnul!

Un vechiu ostaș.

Ecouri Timișorene

după plecarea Ciobanului dela Maglavit

Impresia, pe care a lăsat-o ciobanul *Petrache Lupu* la Timișoara, este încă vie.

Se comentează toate mișcările, toate cuvintele, precum și finuta lui.

Discuțiile și aprecierile, din partea credincioșilor, de toate categoriile și rangurile sociale fără deosebire, merg spre un singur punct. Asupra lui nu se spun decât cuvinte de apreciere și sinceră considerație. Per oana lui plutește într-o curată și senină atmosferă.

Intrebările despre cele ce se scriu în legătură cu fămăduirile anunțate în gazeta „Biruința” nu mai conținesc.

În special se insistă asupra cazului de fămăduire a unui tânăr, pe care, la insistența cerere a credinciosului meu din Timișoara Fabric, Luca Stancovici, și eu m'am dus să-l văd.

La locuința intendentului Nicolae Mezin din palatul dicasterial — unde era adăpostit bolnavul — a fost în ziua aceea (1. II. 1937) un formal pel-rinaj.

(Când am ajuns eu, cam pe la ora 10, a. m., anticamera și camera erau ticsite de oameni.)

Un ziarist făcea chestionar.

Cel interogat, un tânăr înalt, supț la față, sta în picioare și răspundea cuminte, la întrebări.

În privirea senină a ochilor lui albaștri se reflecta o stare de neasemănată liniște și fericire.

Am aflat, că se numește *Ioan Cebzan*. E de 26 ani, căsătorit, are o fetiță de șase ani cu numele *Felicia*.

De patru ani nu putea umbla fără razim. Șalele și un picior îi erau țapene. — Acum își înmădă corpul cum ar fi executat o figură de gimnastică ritmică, — și mișca piciorul să arate că i mobil.

Privirile mulțimii curioase se încrucișiau, întrebătoare și pline de curiozitate.

Fiecare ar fi dorit să știe: ce este? care este adevărul?

— Cum explici? întrebă ziaristul

— O singură explicare e e posibilă am răspuns.

— Credința! Prin ea pe poate totul.

— Minune Dom'le, minune, replică dânsul făcându-și cale printre oameni spre ieșire, neștiind cum să-și explice...

— Ce zici Părinte? se'ntețiau întrebările.

— Ce să zic? Să mulțămim lui Dumnezeu, că fratele acesta al nostru *Ioan Cebzan* se simte bine. Dacă cineva vrea să se convingă mai de aproape, n'are decât să cerceteze.

Am aflat din gura lui *Ioan Cebzan* numele medicilor *Dr. Zickel*, *Dr. Marck*, *Dr. Suciu*, *Dr. Muntean*, la cari s'a tratat.

Când mi a spus, că de patru ani n'a putut merge la sfânta biserică să cânte în strană, ochii îi jucau în lacrimi.

La ieșirea mea, alți curioși urcau treptele.

Chiar dacă în discuțiile, ce se poartă, se aruncă și cuvinte ca acelea „bigotism”, „s gestie”, prin ele nu se scade și nici se alterează impresia covârșitoare din sufletele credincioșilor despre ciobanul *Petrache Lupu*.

Și tocmai acesta este lucrul de căpetenie: că, în simplitatea lui curată, ni-a pricinuit tresăriri sufle-

tești și gânduri de îndreptare spre Dumnezeu.

Dar...

Pr. *Melenție Șora*

* * *

Dar, ... iată, sistăm aci expunerea părintelui corespondent, cu privire la unele lucruri slabe, pe cari încă dorea să le dea publicității. Și ne substituim noi, redacția, pentru a spune pe mai departe cele de spus.

*După informațiile primite ziarul „Biruința” din Timișoara a publicat, din condeiul însuși directorului său, d. M hăl scu-T miș. — încă înainte de a fi venit *Petrache Lupu* la Timișoara — două articole, învinuind pe păr protopop *Dr. Patriciu Țucra*, că din dușmănie ar fi încercat să împedecă venirea lui *Petrache* la Timișoara.*

Prin bănuiele de astea — cari le repetă și după marea adunarea religioasă dela Timișoara — și cu cari aruncă și două alți preoți — se provoacă nedumerire chiar și între credincioși.

Not, ce am avea de zis de cauză?

Părintele protopop — acolo, unde se va fi pronunțat, într'o ședință de oarecare comitet, în sensul, că o manifestație publică religioasă, trebuie să fie inițiată, dirijată de factorul bisericesc în drept, și nu de inițiatori externi (sau, cel puțin, așa trebuia să grăiască păr. protopop) — a spus cuvânt la locul său.

Dacă Ziarul „Biruința” crede altfel, nu înseamnă că, în realitate, dânsul avea dreptul de inițiativă.

Iar dacă B serica, pentru a evita restălmăciri, nu s'a împotrivit acelor inițiative din afară, nici aceasta nu înseamnă, că dreptul de inițiativă ar fi trecut, și de drept, pe partea foil „Biruința”.

Din contră, când ziarul „Biruința”, după părerile sale proprii, repurtase o biruință asupra presupușilor săi potrivnici, îi încetase cu desăvârșire orice drept de a mai veni în public cu chestiunea aceluiași învinuirii acoperite de propria sa biruință.

Așa era moral și nobil...

Mai ales când era vorba de un substrat de presupusă vinovăție și de persoane bisericesti, cari aparțin judecării b. sericești.

Incheiem cazul cu această constatare, interesându-ne el mai mult pentru laturea principiară-b sericească: de a se ști pentru viitor, că nimeni din mirenii nu are voie ca, de capul său și fără de aprobare, primită în prealabil dela autoritatea canonică eparhială să ia inițiative, ca cea dela Timișoara, de manifestații religioase cari, prin natura lor, vin în categoria procesiunilor religioase și sunt legate inerent de instituția Bisericii și de disciplina ei canonică. A est mijloc de propagandă, chiar și în viața b sericească, se pune în lucrare numai la prilejuri rare, pe cari le alege autoritatea bisericască, în drept și răspunzătoare pentru soarta B sericii.

De aceea zicem: B ne se va face, dacă — după inițiativă parlamentară, pornită în aceeași vreme cu cele petrecute la Timișoara — se vor reglementa, prin lege, lucrările dela Maglavit, cu hotar precis între cele duhovnicești și între cele ale lumii

Tot natul să-și fină zănatul! Ne sutor ultra crepidam! După cum nici bisericii să nu între pe tâmămur, cari nu le aparțin.

Despre ce să predicăm?

La 7 Martie, Dumineca lăsatului de carne avem Evanghelia de la Matei 25, 31—46: a) despre a doua venire a Fiului lui Dumnezeu, b) despre judecata de apoi, c) despre criteriile după cari se va face judecata. Greu s'ar putea cuprinde toate într-o singură predică. Am recomanda pentru acest an una, iar celelalte două părți pentru a-și doi ani.

1. Venirea a doua a Domnului va fi la sfârșitul lumii. Când va fi? Știința vorbește despre un sfârșit al lumii. Soarele își va pierde caldura. Vom îngheța. Unii spun, că peste câteva mii, alții că peste mai multe milioane de ani. Dintre sectari cei mai mulți rătăcesc și ei și aci. Pleacă mai ales dela Daniil (9, 25—27; 12, 11) și sorotesc anul și ziua venirii lui Iisus Hristos. S'au găsit mindinoși de mai multe ori, dar o iau dela început. Adevărul este, că nu știm, nu ne este dat nouă, nici îngerilor, să știm: când (Matei 24, 36). Nu știm. De aceea trebuie să veghiem. (Matei 24, 42).

2. Judecata se va face tuturor (Romani 14, 10), viilor și morșilor (1. Tesaloniceni 4, 16—17. Apoc. 20, 11—13, Matei 16, 27). Cei buni vor fi judecați spre viața veșnică feruită, cei răi spre osândă, spre nefericire veșnică (Ioan 5, 29). Judecata se va face dela om la om (Ezechiel 24, 17). Insuș diavolul care înșeală, va fi aruncat în iazul cu foc și cu el toți câți nu-și scriu numele în cartea vieții. (Apoc. 20, 10, 15). Dacă toți vom sta să fim judecați, ce dovezi, ce mărturii vom duce, ca să scăpăm de osândă? Toți vom striga: Doamne, Doamne, des hide-ne nouă (Matei 25, 11) dar în împărăția cerurilor vor intra numai cei ce fac voia Tatălui ceresc. (Matei 7, 21—23).

3. Criteriile după cari vom fi judecați sunt acelea ce zguduiesc lumea de azi din temelii: faptele milosteniei și lipsa de milostenie. Lumea și-a bătut joc de mila creștinească și atunci e firesc să fie bătută și lumea. Iosif, lumina de Dumnezeu, a făcut magăzii pentru anii de secetă. Azi pofta de îmbogățiri ni-a întunecat mintea și milioane de tone de bucate se aruncă în mare, ca în altă parte a lumii să băntue foamea. Isaia (58, 6—7) cerea, ca cel sătul să-și împartă pâinea cu cel înfămând. Solomon făgăduia (Prov. 19, 17) răsplătire dela Domnul pentru cei milostivi. Hristos Mântuitorul pune mila între fericiri (Matei 5, 7) și temelie al judecării de apoi, al moștenirii împărăției cerești. El da împărăția cerurilor celor săraci (Luca 6, 20), iar bogățiilor prin cei săraci după milostenia arătată. Cei drepi însă nu știu când și-ar fi arătat mila față de Domnul, căci binefăcătorul se cuvine să-și uite fapta cea bună și mai ales să nu o facă trambujând (Matei 6, 2—3) Hristos le știe și atât ne ajunge, căci lui trebuie să-l facem. El se face una cu cei săraci (Matei 24, 40—45) iar cei milostivi îi sunt frați (Evrei 2, 11). Cine n'ar dori să fie înrudit cu vremeleicii stăpâni ai pământului? Dar noi ne putem înfrăți cu veșnicul împărat al cerului și al pământului. Prin fapte de milostenie. Cercetați, mângâiați, ajutați pe cei săraci și neputincioși și Hristos Domnul va răsplăti binefacerea voastră.

Cronică

Inmormântarea eroilor Moța și Marin s'a făcut Sâmbătă, în 13 Februarie, în capitala țării, cu alai-

Au slujit I. P. S. Sa m tropolltul nostru Nicolae, c^{ca} P. Sf. Episcop Vartolomeu, P. Sf. Arh ereu Veniamin, vicar patriarhal și o mulțime foarte mare de preoți.

I. P. Sf. Mitropolit, la încheierea subiect a rostit o rugă: une, de înaltă înspirație religioasă și națională în prezența fetnel celor doi eroi și în vederea marilor probleme de constituție românească și religioasă pentru viitor. Rugăciunea, ce a ținut loc și de cuvântare se poate citi în organul mitropoliei noastre și în foaia „Lumina Satelor”. Ea se resumă minunat în fraza: *Fă Doamne, să rodească jerfa robilor tăi Ioan și Vasile pe pământul țării noastre*.

Corul vocal bisericesc al credincioșilor noștri din Ecica (Jugoslavia) de sub conducerea d-lui învă. Mhai Avramescu și a cucernicului preot Sever Brându — așa suntem informați — va da un concert la Radio din Belgrad, în ziua de 7 Mai ora 16 E de laudat fapta acestor frați ai noștri, rămași sub altă stăpânire, de a căuta să se impună altor nații prin glasul doinei românești.

Le dorim izbândă deplină.

„Viclenii baptiste” e titlul unei demascări, pe care o face pâr. Dr. Marin Ionescu din București în foaia („Glasul Moneștilor”: 20 I. a. c.) Sf. Sa reproduce din revista germană „Die Woche” un text cu prăpăstioase neadevăruri și insulte la adresa Bisericii și nemului nostru și laude despre baptism. Pentru a face efect, revista imprincipială redă, în cuprinsul articolului, și o iconașă despre Boboteaza românească, în frunte cu Regele și Patriarhul țării.

Ne mai trebuia și aceasta? Stăpânirea noastră nu are ac de cojocul baptist, nici d'aci încolo?

Inregistrăm

Ziarul local „Știrea” (11 Febr. a. c.) a aflat de bine să publice un articol prim „Un avertisment în atenția sf. Episcopii a Aradului”, înșirând, în termeni generali, o serie de rele, pentru cari făcea răspunzătoare conducerea bisericească, la un loc cu guvernării țării, și dând un singur caz concret: că în colonia Avram Iancu, care nu e încă recunoscută de Stat ca și comunitate bisericească proprie, invadează sectarii, în lipsă de preot local — a cărui trimitere acolo nu atârână numai de autoritatea bisericească.

Ca urmare, i s'a trimis „Știrea” lămurirea de mai jos (pe care a publicat-o) Iată o:

Uu răspuns

Din prilejul unei întruniri, provocată de un adventist în colonia Avram-Iancu din jud. Aradului — unde nu putem ținea un preot în regulă, neavând salarizare de stat, — în articolul prim dela 1 Febr. a. c. al ziarului „Știrea”, d. Mitu Moștia avertizează Episcopia Aradului. În articolul său (care se referă și la alte lucruri străine de cazul concret: „numărul impresionant de asasinat, sinucidere, pruncucideri, atentate, tâlhării și atâtea rele sociale”), s'aruncă în obrazul Bisericii învinuarea de „lipsă de interes”, că nu împiedecă atâtea răutăți.

Bine ar fi, ca articolantul să-și aibă dreptate în acel caz ar înșămna, că Biserica are — ceace în realitate nu are — puterea materială de a înfrâna, chiar de a preveni rele. Biserica nu are mijloace constrângătoare,

ci numai morale lată, cum autorul articolului respectiv se pune pe sine în ofară de realitate.

Tot așa e gratuită și lecția despre „conștința misiunii, dragostea de neam și de Crucea lui Hristos”. Când va av a din ce să trăiască acolo un preot, în locul administratorului parohial de acum din altă localitate, vom pune acolo păstor sufletesc propriu.

Pân'atunci cei ai Bisericii vor face ancheta cuvenită; iar cei de pe dinafară de oparatul oficialității bisericești să se străduiască a da mână de ajutor, în loc de critici inoperante.

Consiliul eparhial

Dar Redacția „Știrii” a adăugat nota redacțională ce-o reproducem:

N. R. Colaboratorul nostru a fost, fără îndoială, de bună credință, scriind acel articol. Din răspunsul „Consiliului eparhial” se desprinde însă net intenția de-a polemiza. Ori, d. Moșilă a fost departe de aceasta ideie. Omul și-a făcut datoria și de român și de creștin — fapt care ne-a făcut să i punem la dispoziție cea mai de frunte coloană din ziar. *Asupra răspunsului „Consiliului eparhial” vom reveni însă noi, în cazul când dl. Moșilă ar considera chestiunea închisă.*

Ulterior, în „Știrea” din 24 Febr. d. M. Moșilă răspunde cu: „Un sat românesc lipsit de preot. O lămurire”, din care reținem:

1) „...că în aceasta colonie nu se poate ține preoți, nefiind parohie bugetată înțelegem...”. Foarte bine și de acord! — Dar, aceasta o putea ști și de mai înainte d. M. M., învățător în aceeași colonie!

2) „că dacă cei ai Bisericii ar depune stăruință, ceilalți s'ar sesiza”, adică „guvernării” cari ar fi luat colonia respectivă în buget. — Dar d. M. M. s'o știe, intervențiile la Ministeriu, ale Consiliului eparhial, pentru parohiile nebugetate sunt mai multe, iar acum, recent, colonia n'a fost trecută pe tabloul parohiilor bugetate și-atunci, cui se cuvenea „avertismentul”?

Publicistul de rasă Ion Russu-Șirianu de pe vremuri, — ori de câteori i-se trimiteau jalbe pentru publicare, sau îi veneau delegații de nemulțumiri în chestii bisericești — venea cu ele la Consistor, pentru a lua informații, sau a da sugestii și soluții.

Ușile și acum stau deschise.

Contactul în prealabil, în acest fel, ar feri de umbriri prestigiul tuturor celor în cauză, ca: intereseși, reclamați, publicistică și autoritate bisericească.

Cele de sus le înregistrăm, să fie de învăț pentru viitor.

Bibliografii

Nicodim Aghioritul „Hristolitia sau Bunul moral al Creștinului” este o remarcabilă lucrare de zidire sufletească, ce a fost recomandată și mai înainte vreme de Consiliul nostru eparhial. Sinodul permanent al Bisericii noastre a găsit, că lucrarea aceasta trebuie răspândită cât mai mult, între preoți și credincioși. Cartea e tradusă de călugărul român Iona Băldășescu din Sf. Munte Athos. Însăși tipărirea se va face sub prezedență a dl. Nichifor Crainic, — deci o garanție în plus. Lucrarea va avea o întindere de până la 600 pagini și va costa, exemplarul 150 Lei, Abonamentele sunt de a se face la București str. Tunari

No. 15. pe adresa: Redacția și Administrația „Cursuri și conferințe universitare”, cu mențiunea pe cupon „pentru Hristolitia”.

Recomandăm călduros și asiduă, această operă de mare folos, cu avizul pentru cei ce se anunțaseră aici, să se adreseze la locul cuvenit cu prețul abonamentului.

Informațiuni

Cumpăr, în scopul completării colecțiilor mele, gazete și reviste vechi (ani întregi, ca și n-ri singuratici), din „Albina” (Viena), „Federațiunea”, „Concordia”, „Patria” (toate apărute în Pesta), „Siezatorea” (Pesta și Oradea-M.), „Familia” (Oradea), „Tribuna” (Sibiu), „Lumina”, „Gura Satului”, „Tribuna Pop.” „Românul” (toate din Arad), „Luminătorul”, „Dreptatea” (ambele Timișoara), etc. etc. — Tot așa n-ri singuratici din „Cucurbeulu”, (mai târziu) „Floricele”, „Foia beletristica” a studenților în Teologie și Preparatoria din Arad în anii 1862 și 1863, scrise cu mâna (în 1863 litogr.), de sub conducerea lui Iustin Popoviciu cler., cu din cursulu III-lea și Redactoriu răspunzătoriu”, și cu articoli semnăți de Nicolau Polisiu, Ioan Doboșu „inventariu în Școala elem. din oras u”, Alexandru Codimulia, Paul Milovanu, Isaia Montia, Terentiu Dimitrescu, „editoru”, etc. etc. — *Dr. Dimitrie Cioloca*, profesor la Academia Teologică, Caransebeș.

Redacțional

De lângă articolul prim din numărul nostru trecut a rămas, din greșală de tipar, indicatul pseudonimă a autorului „Un preot din eparhie.” Remarcarea aceasta nu însemnează și o disolidantare din partea redacției.

Administrațional

Prețul abonamentului anual al organului eparhial s'a stabilit, în general, în suma de Lei 300. — Prin dispoziție circulară specială, ce a fost trimisă tuturor Cucernicilor Preoți și comunităților bisericești, li s'au dat explicații, cari, nădăjduim, vor satisface pe toți cei interesați.

Punem în vedere celor ce vor păstra colecția, să reclame cel mult în 8 zile numerele cari, eventual, nu le-ar fi sosit la vremea sa.

Nr. 850/1937

Comunicat

Sfântul Sinod, cu adresa No. 267 din a. c. recomandă pentru biblioteca eparhială cât și pentru Cucernicii Preoți din eparhie revista „Cursurilor și Conferințelor”, cu un foarte bogat și interesant material științific și religioz., sub direcția dl. profesor Gh. Preduț.

Dăm curs acestei recomandări, cu adaosul, că abonamentele se fac în str. Tunari No. 15 București III, unde este redacția și administrația. De acolo se vor lua informații mai deaproape din partea celor ce le d resc.

Abonamentul este de 500 Lei la an.

Consiliul Eparhial ort. rom Arad